KÖNYVISMERTETÉS

DOI: 10.17165/TP.2014.3-4.11

Blaskó Ágnes – Hamp Gábor: *Írás 1.0 – Az ötlettől a jól strukturált szövegig***.** Budapest: Typotex Kiadó, 2007, 224 p. ISBN: 978-963-9664-65-4

Napjainkban az írás szerepe átalakulóban van. Az online felületeken és csevegőszobákban informális, rövidített formájú szövegek garmadájával találkozó és azokkal operáló főiskolai, egyetemi hallgatót komoly meglepetés érheti a felsőoktatásban, amikor élete első esszéjét meg kell írnia. Egy-egy ilyen írásmű elkészítése sokszor komoly fejtörést okozhat alkotójának. Ennek oka sokszor nem is annyira a szerény szókincsben vagy az általános, illetve szakmai műveltség hiányában keresendő, hanem sokkal inkább a gyakorlat hiányában, amit egy komolyabb fogalmazás elkészítése megkíván. Nem csak a hallgatókat, sokszor a munkavállalókat is meglepetésként érhetik egyes „rutinfeladatnak" titulált kihívások, mint amilyen egy éves jelentés megírása. Ilyenkor az ember a legkézenfekvőbb megoldáshoz nyúl, hogy orvosolni próbálja helyzetét: elkezd keresni az interneten. Noha ez a lehetséges megoldás önmagában se nem jó, se nem rossz, a fellelhető információk közötti keresgélés eléggé időigényes procedúra, mindamellett, hogy sokszor nem a számunkra legmegfelelőbb forrásra támaszkodhatunk. Hogy hosszú távon is sikeresen és hatékonyan vessük gondolatainkat papírra bármely téma kapcsán, érdemes elolvasnunk ezt a könyvet.

A szerzőpár tagjai kommunikációkutatók, egyben a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Szociológia és Kommunikáció tanszékének oktatói, így könyvük megbízható forrása lesz íráskészségünk fejlesztésének. Éppen ezért kissé esetlennek tűnik a címadás, amit az első tag (Írás 1.0) elhagyásával sokkal világosabbá lehetne tenni. Hasonlóan jó cím lehetett volna még: *„A hatékony írás kézikönyve"*, vagy a *„Hogyan írjunk jól?"*

A *Bevezetés*ben felvázolásra kerül a szerzők írásának célja, amit a könyv szerkezetének ismertetése követ. *„Így írok én…"* címmel egy, a tanulók írásbeli szokásainak megismerésére irányuló rész veszi kezdetét, amelyben tesztek és kérdések segítségével szeretnék egyrészt felmérni, másrészt tudatosítani a leendő íróban a saját íráshoz kötődő érzésvilágát, illetve tanulási stílusát, technikáit. Ez lesz a tudatos

íráshoz vezető út első lépése. Az *„Így írunk mi”* felvillantja a szerzők alkalmazott módszereit írás közben, így mutatva meg saját tudatos megközelítésüket az írás folyamatához, egyúttal lehetséges követendő példákat ajánl fel az olvasóknak. Mindezt kiegészítik egy *„Írj így!”* nevű tanácsokat tartalmazó listával, amelynek célja, hogy tudatosabban és hatékonyabban készítsük elő, illetve végezzük el a későbbiekben a saját magunk által megtervezett írás processzusát. A modern kor egyik tanulásmódszertani eljárását is ügyesen beépítik a folyamatba szerzőink, amikor is az elmetérképet jelölik meg, mint eredményes szervezőeszközt a folyamatban. Ez azért is fontos, mert ez a technika gyakran előjön a különböző önfejlesztő, tanulástechnikai, illetve tanácsadó jellegű szakirodalomban éppúgy, mint ahogy a projektoktatásban is.

Kiemelt jelentőségű, hogy minden írójelölt tisztán lássa, hogy meddig jutott már el az írás folyamatában a tervezés kezdeti szakaszától a végcélig vezető úton. E könyvben ezt a célt a *Mestermunka* elkészítése szolgálja, amelynek eredményeképpen *„…a saját témádban elkészüljön egy teljes, kerek, struktúrájában és tartalmában igényes, értékelhető szöveg”* (i. m. 31). Ezt a mesterművet minden egyes fejezetben egy fokkal továbbviszi az írójelölt.

A bevezető részt követi a *Bekezdések* című rész, amely lépésről-lépésre végigviszi az ifjú tollforgatót a következő jelenségeken: bekezdések felépítése, tételmondatok használata a bekezdésekben, leírások használata, összehasonlítások szerepeltetése, illusztrálás a szövegben, tipizálás és az információk elrendezése, okok és következmények láncolatainak kiépítése, illetve a definiálás jelentősége a későbbi írásban. Ezen ismeretek birtokában megnyílik az út a pontosan átgondolt, jól felépített bekezdésekhez, amelyekből majd a későbbiekben a teljes szöveg megszületik.

A lezáró rész *(A szöveg)* immáron felnagyítja a korábban megismert, a bekezdésekkel foglalkozó részben tanultakat, amikor is teljes szöveggé bővítteti a gyakornokokkal az addig leírtakat. Ehhez először is megismertet minket a szöveg egészét áthatható szövegrendezési elvekkel és a szövegtervezés fázisaival. Miután sikeresen végigjárjuk az a témakeresés-anyaggyűjtés-vázlatírás triászát, következhet a szakirodalom-használat, külön figyelmet szentelve a forrásokra való hivatkozásra, illetve a plagizálás elkerülésére, ami különösen fontos lesz a későbbiekben a tudományos pályákra készülőknek. Az utolsó előtti fejezet mintegy elmetréningnek tekinthető, mivel megmutatja a kritikus gondolkodás szerepét akkor, amikor az olvasott anyag feldolgozása után saját gondolatainkat akarjuk megfogalmazni, szemben másokéval. A könyvet lezáró utolsó fejezet egy, a diák egész féléves munkájának értékelését lehetővé tevő pontozó rész, amely az elkészített

mestermunka értékelésére hivatott, de a későbbi szövegek minőségét is ellenőrizhetővé teszi. A könyv szerkezete egyaránt alkalmas főiskolai vagy egyetemi szeminárium keretei között való csoportos feldolgozásra, akárcsak az otthoni önálló használatra.

Minden fejezet a témára ráhangoló gyakorlatokkal kezd, amelyek két alrészre oszthatók: egy önálló gyakorlatra, illetve egy csoportos foglalkozásra szánt gyakorlatra. A szerzők ezzel is szerették volna megadni a lehetőséget mind az iskolai, mind az otthoni gyakorlásra. A feladatok célja mindig az adott rész ismereteinek a begyakoroltatása a megadott minták alapján.

A feladatmegoldást követik a keretes részbe foglalt elméleti ismertetők *(Miért?; Milyen?; Hogyan?)*, amelyek részletes betekintést kínálnak az egyes elsajátítandó anyagrészekbe. A bemutatott elméletet példák teszik világossá, amelyek változatos forrásokból származnak (hallgatói dolgozatok, könyvrészletek, szépirodalmi művek). Így lehetőség van megismerkedni a különféle írási stílusokkal, amellett, hogy a szerzők folyamatosan jelzik a példaszövegekben, hogy az adott fejezetben megtanultak hol és milyen formában jelentkeznek, így járulva hozzá, hogy a továbbiakban az írást mint állandó tudatosságot megkövetelő tevékenységet tekintsük.

A fenti újabb elméleti részt követi a *Fejtsd fel!*, ahol ismét gyakorlásra kap lehetőséget az olvasó: egyetlen szövegen kell rendszerint kettő-három feladatot elvégezni, amelyek a tételmondat megkeresésétől egészen az egyes, korábban bemutatott technikákra való példakeresésig terjednek. Ezeken a rövid gyakorlatokon túlmenően természetesen több alkalommal is kapunk saját magunk által készített írások megfogalmazására felkérést a szerzőktől: először az *Írd meg!*, majd a *Feladatok*, végül a *Házik* sorait kell önállóan vagy csoportosan elemezni, illetve az instrukciók alapján előkészíteni. Ezáltal rögzíthető az addigi elméleti részekben megtanult, a rövid gyakorlófeladatokban lépésről lépésre felépített jártasság, amely megkülönbözteti a gyakorlott tollforgatót a többiektől.

További érdekességeket kínálnak a fejezetek részeként megbújó *Tudtad-e…* leírások, amelyek behatóbb betekintést engednek az írás tudományának rejtelmeibe.

Minden fejezetet *Tanári útmutató* zár. Ezekben a szerzők tanítás-módszertani megfigyeléseiket és javaslataikat fogalmazzák meg az éppen befejezett fejezet kapcsán, például hogyan érdemes az adott témakört feldolgozni, mely lehetséges elemek kapjanak nagyobb hangsúlyt a tanítás során. Végezetül saját praxisukból is felvillantanak írásokat, amikor saját diákjaik

írásait mutatják be, kiemelve azok pozitív és negatív arculatát egyaránt.

Gondos elméleti előkészítés és számtalan gyakorlófeladat várja azokat, akik szeretnének az írás mestereivé válni e könyv útmutatásai alapján. Akár egyénileg, akár csoportosan, otthon vagy szemináriumon, mindenképpen hasznos kalauza lesz az olvasónak, akik kezébe veszi, hogy később ne okozzon gondot azoknak a bizonyos írásos feladatoknak az elkészítése.

KÁRPÁTI LÁSZLÓ